

Es tracta que no prevalguin els interessos financers sobre la salut pública, la salut de tots, especialment dels països i de la població més necessitada.

David Codina

Aquest és el gran missatge de Montserrat: Veniu, pugeu, participeu, sota l'esguard de Maria del misteri pasqual del Crist.

Joan Maria Mayol

Com les trobem a faltar en aquest temps de pandèmia! Quines ganes de gaudir d'aquesta proximitat física de les persones amb qui compartim moments i àmbits de la nostra existència.

Pere Oliva

EL BON PASTOR

Revista per a preveres i diaques

Jo soc el bon pastor: conec les meves ovelles, i elles em coneixen a mi, tal com el Pare em coneix, i jo conec el Pare. I dono la vida per les ovelles.

Número 134
Maig 2021

Any XII

Pòrtic.....	3
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
<i>Un sol cor i un sol esperit</i>	9
Andorra: un clam per l'internacionalisme de les vacunes contra el Covid-19	
DAVID CODINA	
<i>Anunciar l'Evangelí</i>	11
Encara no ha arribat el temps propici?	
JORDI SALVADÓ ESTIVILL	
<i>Deixebles de l'Evangelí</i>	13
10 catequesis sobre sant Josep.	
XAVIER ROIG ROVIRA	
<i>Al servei de l'altar</i>	15
L'oració col·lecta de la solemnitat de la Mare de Déu de Montserrat	
JOAN MARIA MAYOL	
<i>Reflexió des del SIJ</i>	17
Dimensió sacramental de la creació	
GUILLEM LÓPEZ	
<i>Reclinats sobre el pit del Senyor</i>	19
Les abraçades	
PERE OLIVA	
<i>Un bisbe ens parla</i>	20
Sant Jordi i la festa del llibre	
+ SALVADOR GIMÉNEZ VALLS	
<i>Hem vist, hem llegit</i>	21
<i>Història de la teologia cristiana (750-2000) - Josep Ignasi Saranyana</i>	
NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA	

Equip de redacció Agustí Borrell, Norbert Miracle, Xavier Morlans, Daniel Palau, Armand Puig. Sota el patrocini de la Càtedra de Teologia Pastoral Josep Pont i Gol

Disseny original Animaset

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014 revistaelbonpastor@gmail.com www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de la revista podeu fer els vostres donatius a

La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Moltes gràcies

Pòrtic

ARMAND PUIG I TÀRRECH
Rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià

Com a cloenda del curs 2020-21, m'ha semblat oportú d'oferir-vos unes reflexions sobre l'amor com a tercera (o primera) virtut teològica. Les distribuiré entre aquest número (punts 1 i 2) i el proper (punts 3 i 4).

1. L'amor de Déu i l'amor de Crist

La primera cosa que moltes persones pensen quan parlen del cristianisme és que el cristianisme és la religió de l'acció. Nosaltres, els cristians, seríem una gent que ens dedicariem sobretot a l'acció social. Molts tenen aquesta idea. Recordem, per exemple la bona acceptació mediàtica de què gaudeix Càritas entre l'opinió pública –ben merescut, d'altra banda. De fet, molts veuen el cristianisme com una ONG i el justifiquen precisament per això. Per a moltes persones, el cristianisme fa accions meritòries de cara a les persones necessitades, desvalgudes, els pobres, els sense sostre, els estrangers. Això és veritat, però es tracta d'una visió parcial. Els cristians no som una Organització No Governamental (ONG) dedicada a fer acció social. Els cristians som una església, una comunitat de fe i d'amor que està empeltada en l'amor de Déu, que es vessa en la humanitat.

Ara bé, això que sembla bastant evident vist des de dintre, vist des de fora no ho és tant. Moltes persones desconeixen, o no entenen, que la dimensió fonamental de la fe cristiana és la dimensió teològica, és a dir, la dimensió d'arrelament en l'amor de Déu. La civilització occidental no està totalment secularitzada. El cristianisme s'explica per la conjunció de dos vectors: la dimensió espiritual i la dimensió social, i l'una no pot viure sense l'altra.

Els cristians estimem perquè Déu ens ha estimat primer. Més encara, l'amor de Déu i l'amor de Crist són realitats que se superposen, que estan col·locades l'una dins l'altra. En Joan 3,16 es llegeix: «Déu ha estimat tant el món que ha donat el seu Fill únic perquè no es perdi ningú dels qui creuen en ell, sinó que tinguin vida eterna». Notem que en l'Evangeli de Joan el terme «món» té, sovint, un sentit negatiu com aquella realitat que no coneix Déu i no reconeix Jesucrist. De fet, hi ha molta gent indiferent que realment no coneix Déu, que no sap què vol dir tenir vida interior. Aquest és un dels grans drames del nostre temps. Henri de Lubac va escriure un llibre, «El drama de l'humanisme ateu», que ara podríem titular «El drama de l'humanisme indiferent». La paraula «ateu» expressa

una posició que pot ser filosòfica i pràctica i que es resumeix dient que Déu no existeix. La posició més habitual d'avui en dia és la de dir que Déu no compta per a res. Potser sí que Déu existeix, però el món no en queda afectat. Aquest és el drama de la indiferència. Així ho subratllen els nostres bisbes en la Carta pastoral «Esperit, cap on guies les nostres Esglésies?», signada el 21 de gener de 2021. En l'apartat 2.1 d'aquesta Carta s'afirma que el problema és el Déu indiferent, no el Déu inexistent. Un Déu que restaria Indiferent al món, i el món seria indiferent a Ell.

Tanmateix, quan llegim Joan 3,16 ens adonem que Déu no és indiferent, sinó que Déu és aquell que ha estimat, i ha estimat tant, precisament, el món, que ha donat el seu Fill únic. Per l'altre costat, tenim en Joan 13,1 una frase semblant a aquesta. Joan 13,1 és el verset que obre el relat de l'Últim Sopar tal com es troba en l'Evangeli segons Joan. A la segona part d'aquest verset llegim: «Ell (Jesús), que havia estimat els seus que eren al món, els estimà fins a l'extrem». Per tant, semblaria contradictori que en Joan 3 es digui que Déu estima el «món», tothom, i en Joan 13 s'afirmi que Jesús estima «els seus», un grup, els seus amics, els deixebles. Convé, però, llegir tots dos textos (3,16 i 13,1) conjuntament, ja que tots dos amors estan posats l'un dins l'altre. El món no és una realitat «deixada de la mà de Déu», sinó que és una realitat que existeix «dins la mà de Déu». En el cristianisme la millor categoria que explica qui és Déu és la de l'amor: l'amor de Déu. Llegim en la Primera carta de Joan 4,7-8: «Estimats meus, estimem-nos els uns als altres perquè l'amor ve de Déu. Tothom qui estima ha nascut de Déu i coneix Déu. El qui no estima no coneix Déu perquè Déu és amor».

Es pot dir que Déu és llum, com es diu en el pròleg de l'Evangeli (Joan 1,5). Podem dir que Déu és veritat o vida, però allò que més li escau és el terme «amor», en grec *agapê*, que vol dir l'amor incondicionat i incondicional, l'amor gratuït, l'amor fidel, l'amor que no es demana a si mateix explicacions per a ser-ne, d'amor. Ens podem preguntar si l'infant estima la seva mare perquè aquesta li dona el que necessita. L'infant estima la mare i el pare senzillament perquè els estima, i per això li donaran tot allò que li calgui i puguin donar-l'hi. No hi ha raons per a l'amor. Em refereixo, òbviament, a l'infant que no ha estat manipulat ni desfigurat per la cultura de la possessió, de la petita arrogància, de la protesta impertinent. Aquest infant quan estima, estima incondicionalment, incondicionadament, gratuïtament. De fet, aquest infant no podria viure sense saber que el seu pare i la seva mare l'estimen.

En conseqüència, quan diem que Déu és amor, parlem de la realitat que pertany al més pregon de la seva persona, a la seva dimensió última. Un filòsof es preguntaria pels transcendents, els atributs fonamentals de Déu (u, veritable, bo, bell). La resposta és que cal mantenir-los però sabent que l'amor dona una resposta existencial a la pregunta del perquè de les coses, de l'ésser humà i de Déu mateix. Tal com subratlla Ramon Llull, l'amor no és un concepte sinó una acció: Déu és amor perquè estima. La meva persona –i el món– s'explica perquè al començament de tot hi ha hagut un acte d'amor per part de Déu. Per això sant Agustí enfoca la seva teologia a partir de l'amor de Déu, la *caritas Dei*.

En el text de la Primera carta de Joan 4,7-8 hi ha una altra cosa remarcable. Hi llegim: «l'amor ve de Déu». Doncs bé, si l'amor ve de Déu, vol dir que el portem a dintre, que és un do, que no és un pur moviment intern del nostre psiquisme. Si l'amor ve de Déu, vol dir que aquest amor és allò que més ens defineix com a éssers humans. Si la persona humana és feta a imatge i semblança de Déu, com llegim en el llibre del Gènesi 1,26, vol dir que allò que és imatge de Déu en nosaltres és l'amor de Déu «vessat en els nostres cors» (Romans 5,5). Som imatge de Déu perquè el seu amor ens configura i ens fa ser persones capaces d'estimar, dotades d'immenses energies d'amor. L'ésser humà és el resultat de l'amor que Déu ha escampat. Tenim una capacitat per a estimar. Per això som imatge de Déu. Cert que, com a imatge de Déu, tenim la raó i tenim la paraula, però, per damunt de tot tenim l'amor. En el paradís terrenal Déu conversava amb Adam i Eva. L'un i l'altra havien estat creats per Déu, i reconeixien que la seva relació amb Ell passava per la gratitud davant la cura i l'atenció amb què havien estat creats. Breu, de la mateixa manera que Déu és capaç d'estimar, l'home és un ésser fet per a estimar.

Tota la revelació parla de la primacia de l'amor en Déu. En el salm 86 llegim: «El Senyor és compassiu i benigne, fidel i ric en l'amor» (v. 15). Així, doncs, en el Primer Testament, en la revelació primera de Déu, en la seva Primera Aliança, ja s'entenia que Déu és amor, amb la frase preciosa del Salm 86. Aquesta frase torna a aparèixer en Efesis 2,4-5, on es diu: «Déu ric en l'amor». Aquesta expressió dona nom fins i tot a una encíclica del Papa Joan Pau II: la que es titula *Dives in misericordia*, «Ric en misericòrdia» que reprèn Efesis 2,4. L'amor és la dignitat més alta de Déu, allò que més el caracteritza.

Resumint aquest primer punt, el cristianisme és la religió del Déu Amor. I, a partir d'aquí segueix tota la resta. Però el fonament de la fe és el Déu que estima. No s'ha de començar el cristianisme per l'acció. Més aviat, l'acció cristiana és el resultat del gran principi de l'amor de Déu. Per això les mateixes coses es poden fer de moltes maneres. Per exemple, hi ha moltes maneres de servir menjars als pobres, de donar mantes a qui passa fred, d'acollir algú que no té papers, d'atansar-se a un ancià que està sol, d'estar amb un infant mentalment desarticulat... Hi ha maneres diferents de fer-ho, però, vistes les coses des de l'Evangeli, el principi és un de sol: Déu que estima. Per això l'amor es formula en termes de donació. No parlem només de fer una ajuda a aquest o a aquell altre sinó d'un amor que estima i que es dona. Tot comença amb l'amor primer de Déu: Ell es dona i dona el seu Fill únic (vegeu Joan 3,16). Podem, doncs, dir: In principio erat amor, «al començament existia l'amor».

2. Amor a Déu i amor al proïsme

En el cristianisme l'amor a Déu forma una sola cosa amb l'amor al proïsme. Dient-ho d'una altra manera, l'ajuda de l'altre no s'entén de manera filantròpica o assistencial, com si fos una promoció social a la manera d'unes determinades institucions, públiques o privades. L'amor del qual parlem és l'*agapê*, i per això l'amor a Déu forma una sola cosa

amb l'amor a l'altre. Jesús ho explica en un episodi molt important del seu ministeri (vegeu Marc 12,29-31). Un mestre de la Llei va preguntar a Jesús quin era el primer manament o, si es vol, el manament més important de la Llei. Era una pregunta d'escola teològica, un intent de treure punta a l'ensenyament de Jesús, aquell rabí singular de Natzaret.

Jesús, però, el va defraudar primer i el va sorprendre després. En efecte, el primer manament citat per Jesús correspon a la pregària que cada jueu recita tres vegades cada dia. En el famós «Escolta, Israel» (Deuteronomi 6,4-6), hi llegim: «Estima el Senyor, el teu Déu» (v. 5), i fes-ho de manera intensa, amb tot el teu ésser (el cor, l'ànima, totes les forces). Jesús respon com hauria fet el jueu més ignorant de les coses de la Llei però amb un sentit alt de la seva fe. La resposta de Jesús és la del poble senzill que creu de cor i que pensa que Déu ho és tot en la vida. Però Jesús continua parlant i cita un segon manament, el text del qual és manllevat de Levític 19,18: «Estima els altres com a tu mateix». És a dir, amb la mateixa força que t'estimes a tu i estimes la teva vida, has d'estimar els altres. Aqueta és la sorpresa: Jesús posa a peu d'igualtat l'amor a Déu i l'amor a l'altre. Diu: «No hi ha cap manament més gran que aquests» (Marc 12,31). Li havien preguntat per un manament, i respon citant-ne dos. L'altre entra en la història religiosa de la humanitat com a categoria teològica. A partir d'ara Déu i la persona humana són dues realitats sagrades, inviolables, úniques.

La conseqüència del plantejament de Jesús és que l'amor de Déu i a Déu s'articula amb l'amor a l'altre i, si voleu, de l'altre. La Primera carta de Joan ho formula així: «El qui no estima el seu germà, que veu, no pot estimar Déu, que no veu» (4,20). A Déu se l'estima passant pel germà, no sense el germà, no sense l'altre. Si algú pretenia ser un adorador de Déu i passava de llarg davant l'altre, no aconseguiria conèixer Déu. A Déu, se'l coneix estimant-lo i tan sols se l'estima si l'amor a Ell inclou l'amor a l'altre. Cert que en la Primer o Antic Testament es parla sovint de defensar els pobres, els orfes, les viudes, els desvalguts, els estrangers. Però l'Evangelí, tal com ha sortit dels llavis i de la praxi de Jesús, col·loca l'amor a l'altre al mateix nivell que l'amor a Déu. Ambdós amors en són, de fet, un de sol, perquè el cor de la persona és un i d'ell brolla tota la capacitat que tenim d'estimar. Per això, la carn del qui pateix o viu en la necessitat, és la carn de Crist. A Déu se'l troba en el fons del cor i en el germà: la interioritat no es contraposa amb la sortida cap a l'altre. Més encara, es tracta de dos moments, sistole i diàstole, d'un sol batec del cor. Ni l'anacoreta més reclòs dedicat a la pregària deixa tenir present la humanitat, ni la persona més compromesa en una tasca a favor dels pobres pot viure sense Déu.

L'amor és central i primer, i per això el podem considerar com a criteri, com tenint una identitat i com desenvolupant un abast, un radi d'acció.

2.1. L'amor com a criteri

En Joan 13,35 l'amor se'ns manifesta com a criteri. I, en aquest text de l'Últim Sopar, el criteri és l'amor de Jesús. Llegim en els vv. 34-35: «Us dono un manament nou, que us

estimeu els uns als altres tal com jo us he estimat. Així, doncs, estimeu-vos els uns als altres. Tothom coneixerà que sou deixebles meus per l'amor que us tindreu entre vosaltres». Ens interessa la frase «tal com jo us he estimat» (v. 34). La pregunta és sobre com ens ha estimat i ens estima Jesús. Es pot pensar que aquest criteri no és assolible i que nosaltres no arribarem mai a estimar i a estimar-nos amb la mateixa força, donació i intensitat amb què ens ha estimat ell. Jesús, però, no parla d'una perfecció humanament impossible. Tampoc la frase del llibre del Levític 19,2 «sigueu sants, perquè jo, el Senyor, el vostre Déu, soc sant» o la frase semblant de Mateu 5,48 «sigueu perfectes com el vostre Pare celestial és perfecte» no signifiquen que calgui viure en un perfeccionisme inabastable. Jesús és el criteri, no perquè calgui repetir el que ell ha fet sinó perquè la mesura i la referència de l'amor són ell, la seva vida i la seva mort.

2.2. La identitat de l'amor

Per tal de precisar què vol dir estimar, cal preguntar-se per la identitat de l'amor. Ens hi pot ajudar la Primera carta als Corintis 13,1-13. En aquest text, que sovint s'anomena «himne de la caritat», Pau es refereix a «un camí molt més excel·lent» (12,31). Aquest camí és el de l'amor, tal com queda explicat en 13,13: «ara, doncs, es mantenen la fe, l'esperança i l'amor, tots tres; però l'amor és el més gran». La fe i l'esperança són un camí segur de vida cristiana, però l'apòstol afirma que l'amor és més gran que les altres dues virtuts teològiques. La raó és que l'amor no és prescindible. La fe deixarà de comptar el dia que s'assoleixi allò en què creiem i. Igualment, l'esperança arribi al punt de compliment (vegeu Hebreus 11,1). L'amor, en canvi, restarà per sempre, i es manté ara. Si Déu es amor, quan estem en Ell, aconseguim o, almenys, besllumem la seva plenitud.

Dit d'una altra manera, el cel és gustar l'amor de Déu de manera plena. Però també en aquesta terra, segons Pau en 1Co 13, l'amor és una realitat que traspasa i ultrapassa el coneixement de tots els llenguatges («dels homes i dels àngels»), el do de profecia, el coneixement fins i tot «dels misteris amagats de Déu», la capacitat de moure muntanyes, la màxima generositat envers els pobres, l'heroïcitat de vendre's un mateix com es esclau per salvar la vida d'una altra persona. Sense l'amor, cap d'aquestes coses no serveix de res. És a dir, res no serveix, per molt gran que sigui, si no es fa estimant. L'amor incondicionat, el que no es fa per orgull ni per ser admirat ni per ser reconegut, aquest és l'únic amor digne d'aquest nom. L'amor és l'antítesi del salvar-se a si mateix. Per això Jesús mor estimant perquè renuncia a salvar-se a si mateix (vegeu Mateu 27,42-43). Es diu de manera tallant i paradoxal al final de les malaurances: «Ai quan tota la gent parlarà bé de vosaltres!» (Lluc 6,26). No es pot fer res sense l'amor. L'amor fa útils i realment bones les nostres obres. L'amor és la teràpia del cor, d'un cor que escolta i estima.

2.3. L'abast de l'amor

Prenguem la figura de sant Carles de Foucauld per entendre l'abast de l'amor, ell que serà proclamat sant i model del poble cristià. Foucauld parla de si mateix com a «germà

universal», en un context com el que ell viu, on la immensa majoria són musulmans. Per a ell, els musulmans són germans, i ho és qualsevol ésser humà que habita en aquesta terra. De fet, parlar de germà universal és parlar d'amor universal. Aquest és el sentit que té l'expressió de Jesús sobre l'amor als enemics. Es troba en Mateu 5,44: «Estimeu els vostres enemics, pregueu pels qui us persegueixen». És el que també va fer el beat P. Christian de Chergé, monjo cistercenc a Tibhirine, a l'Atlas algerià, màrtir l'any 1996. Foucauld i de Chergé eren persones que estimaven amb un amor universal i que vivien allò que proclama l'última encíclica del Papa Francesc, *Fratelli tutti*: la fraternitat universal. Una fraternitat sense límits tan sols se sosté perquè al darrere hi ha un amor que no fa distincions, que no exclou cap ésser humà, que no té límits.

Un sol cor i un sol esperit

Andorra: un clam per l'internacionalisme de les vacunes contra el Covid-19

DAVID CODINA

*prevere del bisbat d'Urgell
secretari general i canceller*

La XXVII Cimera Iberoamericana de Caps d'Estat i de Govern que va tenir lloc al Principat d'Andorra els passats dies 21 i 22 d'abril de 2021 va culminar amb la convicció d'haver superat amb èxit i satisfacció el repte que suposava per al Principat acollir un fòrum internacional d'aquestes característiques. En aquest sentit, la Secretària General Iberoamericana, Rebeca Grynspan, va lloar Andorra per haver tingut «l'audàcia» de proposar una cimera híbrida, on la majoria de representants hi van intervenir de manera telemàtica, fet que va suposar que la cimera andorrana fos la més participativa de la història. «Felicitó Andorra pel magnífic treball que ha fet i que ha estat reconegut per tots els països membres», va apuntar Grynspan.

El lema de la Cimera fou “Innovació per al desenvolupament sostenible – Objectiu 2030. Iberoamerica davant el repte del coronavirus”. L'Arquebisbe d'Urgell i Copríncep d'Andorra, Mons. Joan-Enric Vives, en el seu discurs adreçat als Caps d'Estat i de Govern presents a Andorra (el Rei d'Espanya S.M. Felip VI; el President de Portugal, Excm. Sr. Marcelo Rebelo de Sousa; el President de República Dominicana, S.E. Luis Abinader i el President de la República de Guatemala, Excm. Sr. Alejandro Giammattei així com el President de Govern d'Espanya, Excm. Sr. Pedro Sánchez; el Primer Ministre de Portugal, Excm. Sr. António Luís Santos da Costa i la Secretària General Iberoamericana, S.E. Rebeca Grynspan), els destacà com el Papa Francesc havia recordat en el seu Missatge de Pasqua que era imprescindible un “internacionalisme de les vacunes”. El Copríncep episcopal afirmà «crec que la nostra fraternitat Iberoamericana ha de sentir-se urgida a un compromís comú per a una distribució solidària de les vacunes, especialment envers els països amb menys recursos o influències. La pandèmia ha estat global, i l'accés, compra i distribució de les vacunes, a preus accessibles, també ha de ser universal. Fem-ho possible!», clamava l'Arquebisbe Joan-Enric davant l'atenta mirada dels mandataris internacionals.

Un clam que, un darrera l'altre, els mandataris llatinoamericans que van participar en la sessió plenària de la Cimera, van fer seu, reclamant un accés equitatiu i just a les vacunes davant la trista evidència que la immunització no està arribant a la seva població. La regió

és una de les més afectades per la pandèmia tant en l'aspecte sanitari com en l'econòmic. L'accés universal a la vacuna, així com els instruments financers per facilitar la recuperació, són de tal importància que es van incloure en diversos punts de la «Declaració d'Andorra» que van signar els 22 països participants en finalitzar la Cimera.

El Papa Francesc va enviar una Carta a través de la Secretària General Iberoamericana on convidava audaçment els mandataris a “reformar l'«arquitectura» internacional del deute, com a part integrant de la nostra resposta comuna a la pandèmia, ja que la renegociació de la càrrega de deute dels Països més necessitats és un gest que ajudarà els pobles a desenvolupar-se, a tenir accés a les vacunes, a la salut, a l'educació i a l'ocupació. Aquest gest ha d'anar acompanyat per la posada en pràctica de polítiques econòmiques sòlides i per una bona administració que arribi als més pobres”.

En aquest sentit el n. 16 de la «Declaració d'Andorra» sembla que es vol fer ressò d'aquesta inquietud manifestada pel Papa i subratlla que és necessari mantenir el diàleg amb els mercats i les institucions financeres internacionals amb la finalitat de flexibilitzar els criteris d'elegibilitat, els mecanismes i processos de desemborsament i de pagaments, i implementar mesures per al tractament del deute extern, en períodes de crisis sistèmiques i establir mesures d'ajuda addicionals sense tenir en compte la classificació dels països d'acord amb el seu nivell de renda, així com promoure el compliment dels compromisos internacionals d'Ajuda Oficial al Desenvolupament i avaluar la millor manera d'ampliar els instruments per incrementar l'assistència financera, tècnica i tecnològica.

El recent canvi de l'Administració Biden dels EUA respecte a les patents de les vacunes contra el covid, favorable ara a suspendre-les, introdueix un nou i important element damunt la taula. Caldrà estar atents a la complexitat del debat legal i als arguments d'una i altra banda, defugint lectures massa simplistes.

És evident l'oposició de les farmacèutiques, que tractaran de limitar al màxim l'aixecament de la protecció legal dels seus productes, però si volem superar la simplicitat del populisme de dir que les farmacèutiques són dolentes, caldrà també preguntar-nos sobre la dificultat que comporta el procés de fabricació de les vacunes que requereix uns coneixements específics, una tecnologia puntera, unes instal·lacions adequades, uns equips humans preparats i una experiència que, en l'actualitat, només està a la mà d'unes poques companyies.

La hipotètica eliminació dels drets de les patents no serà una solució màgica per se, si de veritat el que es vol és un accés universal i ràpid a les vacunes, caldrà sumar l'intercanvi obert de coneixements i tecnologia en matèria de vacunes i una inversió mundial coordinada en investigació, desenvolupament i capacitat de fabricació, subratllant que les amenaces a la salut pública són globals i que la inversió estratègica dels governs, l'acció, la cooperació mundial i la solidaritat són vitals.

En definitiva, tal com demana el Papa Francesc i com afirma la «Declaració d'Andorra» en el seu n. 8 es tracta que no prevalguin els interessos financers sobre la salut pública, la salut de tots, especialment dels països i de la població més necessitada.

Anunciar l'Evangeli

Encara no ha arribat el temps propici?

JORDI SALVADÓ ESTIVILL

prevere del bisbat de Tortosa

rector de la parròquia de L'Hospitalet de l'Infant

Un any més hem celebrat la Pasqua, novament amb algunes restriccions, però certament, no les de l'any passat... Podem pensar i meditar tot el que ha succeït en el darrer any, i potser també ens podem preguntar per què no acabem d'arrencar: serà la pandèmia? O bé que tot ens va en contra, que molt poca gent parla de Déu enmig d'aquesta crisi? Serà la nostra mediocritat o la falta d'imaginació, la nostra deixadesa? Què hem de fer els cristians ara: ens tanquem o sortim? En definitiva, si Crist ha ressuscitat, per què ens sentim tan insignificants o miserables, com si ningú ens fes cas? Per donar algunes respostes us convido a llegir sencer el llibre del profeta Ageu (per dir-ho d'alguna manera: són dos capítols). Anem a situar primer el context.

Un grup d'exiliats tornen a casa. Però, en arribar es troben un paisatge desolador: ciutats en runes, camps abandonats o envaïts pels qui no s'havien exiliat, les muralles de Jerusalem derruïdes i el temple incendiats. A tot això, el grup dels «pobres» que s'havia quedat a Judà havia millorat la seva situació arran de la redistribució de les terres que els terratinents exiliats havien abandonat. Per tant, el grup dels repatriats que tornaven de Babilònia es trobaven que les seves terres ja no eren seves. I uns i altres tenien consciència de ser la «resta» de YHWH. Això provocava no només un conflicte d'interessos, sinó també religiós. A més, tots eren conscients que ja no recuperarien mai la independència política. Tot i que mantenen una certa autonomia política i religiosa, sempre serà dins de l'autoritat de diferents imperis.

Davant d'això, sorgeixen els desitjos de restaurar el país i el Temple, que constitueix el símbol més gran de la seva identitat nacional i religiosa. Però els repatriats d'aquesta època (520 a.C.) es trobaven en una situació anímica ben diferent, havien perdut l'entusiasme inicial. Després d'un primer intent de reconstrucció del temple en el 537 a.C. (cf. Esd 3,7-12), els actuals repatriats es trobaven ara desanimats i havien abandonat els treballs. La pobresa de mitjans i l'hostilitat dels samaritans varen ser les causes principals d'aquest abandonament. I d'aquesta manera els repatriats abandonaren la reconstrucció del temple i es dedicaren a les seves pròpies cases i camps.

És en aquest punt que el profeta inicia la seva missió profètica, El text comença recordant una queixa dels retornats: «Això diu el Senyor de l'univers: 'Aquest poble assegura que encara no ha arribat el temps propici de reconstruir el temple del Senyor.'» (1,2). I a partir d'aquí, per mitjà del profeta, el Senyor els fa notar que si no tenen èxit en les seves

empreses és precisament perquè el Temple no està reconstruït (Ag 1,5-6.8-11). Sembla que el poble veu altres prioritats... Pensen primer en els seus interessos materials (cosa normal, pensa un...). Però el profeta els fa notar que el Poble de Déu és un poble escollit i que si ara gaudeix del retorn és precisament per la seva gràcia. Sembla ser que pensar que tot depèn de nosaltres, que primer hem d'estar bé nosaltres i després ja pensarem en el Senyor és una mala decisió.

El profeta denuncia aquesta actitud com a injustificada i culpable. Si la situació és tan deplorable, és per culpa d'un poble que primer pensa en ell i no en Déu. La tesi del profeta és que el Temple és el lloc escollit per Déu per habitar enmig del seu poble i convertir-se així en un signe de la seva presència benefactora i protectora. Per això, el que primer que cal fer és reconstruir el Temple per tal que Déu es mostri favorable (Ag 1,8).

De fet, el profeta, home eminentment pràctic, intenta interpretar els signes dels temps per estimular la tasca de reconstrucció: la pobresa i les males collites són el resultat de la letargia espiritual en el qual han caigut els repatriats. És precís renovar l'interès religiós i posar novament fil a l'agulla en la reconstrucció d'un temple que sigui digne del Senyor. D'aquesta manera, les benediccions es multiplicaran i podran albirar el temps d'una salvació definitiva. L'afebliment de les nacions - revoltes i conflictes interns en l'imperi persa - és ja un presagi del «dia del Senyor» (cf. Ag 2,21-22).

Però animar la gent no és fàcil: el nou temple no semblava una continuació del temple gloriós de Salomó (Ag 2,3). Ageu, però, estimula el treball, convençut que en aquest segon temple tindrà lloc la vinguda escatològica del Senyor. Serà l'estatge permanent del Senyor, lloc d'efusió de l'esperit i d'un culte purificat. Les nacions hi duran totes les seves riqueses, hi davallarà la glòria del Senyor, i en ell Déu atorgarà la seva pau. El profeta ha d'intervenir amb un nou oracle, per tal d'animar amb una promesa: serà Déu mateix qui ompli de glòria aquesta obra que sembla insignificant. I és que la presència del Senyor i del seu Esperit enmig d'ells són el fonament de la convicció per deixar enrere tota mena de pors. El poder del Senyor es revelarà també en la natura i contra totes la nacions, i la seva acció farà que totes acudeixin a aquest temple.

A més, cal tenir en compte què suposava en aquell moment la reconstrucció del Temple: una crida a la causa comuna, per damunt de les causes particulars, en una situació de reconstrucció de la comunitat postexílica.

A part de tot això, hi havia una lliçó que calia aprendre: la pròpia realitat de l'exili havia obligat els israelites a no recolzar-se en els «signes» pels quals el poble alimentava la seva fe (Terra, Monarquia, Temple). I és que els «signes» havien estat arrabassats per aquell mateix que els havia regalat com a dons. Ja que Déu mateix era qui els podia donar, ara els els podia treure. El repte present, doncs, era «purificar» aquesta fe, que ara s'havia de recolzar-se directament en YHWH i no en els signes que Ell mateix havia donat. Si bé la tendència de restaurar institucions anava prenent força en el judaisme, afavorint la recuperació de la identitat i de la societat jueva, serà Jesús de Natzaret qui, revelant l'amor del Pare, desemmascari aquesta ambigüitat que s'amaga en el fet de fonamentar una relació amb Déu en mediacions que, de vegades, la impedeixen. Aquest pas a l'hora

de recolzar la fe en els «signes» a recolzar-se en Aquell que els havia donat no pot produir-se mitjançant la restauració del mateix esquema.

El missatge del profeta el podem interpretar de moltes maneres. Jo us ofereixo la meva pinzellada.

Sempre és el moment propici per la renovació. Nosaltres parlem des del *kairós* no des del *kronos*. La pandèmia ens ha deixat descol•locats, alguns fatigats, altres despitats... Però això no és excusa... Allò que és el centre de la nostra fe sempre hi ha estat i la crida a la renovació forma part de la identitat eclesial (*semper reformanda*). Ara bé, on es troba la clau? Saber què és allò principal i fer-ne la causa primera. A partir d'aquí, ens podem preguntar: a què ens hem dedicat durant i després del confinament? A què estem dedicant ara els esforços? A apuntalar edificis i comunitats en declivi? A recuperar vells hàbits? A «ressuscitar» vells costums? En qui posem la confiança en aquest temps d'incertesa? On són els missatges i les accions que demostren que creiem en un Déu de la Vida i que ens protegeix? No confiem en les seves benediccions? Què estem reconstruint realment? Crec que la resposta personal i comunitària a aquestes preguntes ens poden donar pistes per poder fer front a una renovació eclesial seguint la voluntat de Déu.

Deixebles de l'Evangeli

10 catequesis sobre Sant Josep

XAVIER ROIG ROVIRA

*prevere de l'arquebisbat de Tarragona
delegat diocesà de litúrgia*

Amb motiu de l'Any de sant Josep, la Delegació Diocesana de Litúrgia de Tarragona ha preparat 10 catequesis sobre el patró de l'Església que podeu trobar al lloc web de la nostra Delegació i a la col•lecció de l'Arquebisbat de Tarragona Tau – Documents, núm. 24.

A la primera catequesi es mostra sant Josep com el qui treballa pel Fill. El seu treball, silencios, sense buscar aplaudiments ni lloances, és una ofrena a Déu per amor i amb amor. També els preveres treballeu pel Fill, i treballar pel Fill és treballar per allò que més estima el Fill: els nostres germans i les nostres comunitats. Treballem pel Fill, pel seu Regne, amb l'alegria de fer-ho per amor a Déu.

La segona catequesi gira al voltant de la missió de sant Josep, de la seva vocació d'espòs de Maria i de pare legal del Senyor; una missió que, un cop acomplerta, el porta a desaparèixer perquè la missió és més gran que els qui la viuen, ja que precedeix i va més enllà de la persona que està cridada a viure-la. Aquest fet ens ha de portar a no sentir-nos protagonistes sinó servidors d'una missió que ja existia abans que nosaltres i que continuarà proposada als qui al Senyor cridarà al ministeri ordenat després de nosaltres.

La tercera catequesi aprofundeix en sant Josep com el qui rep Maria a casa seva i en el seu cor. Maria representava ja aleshores l'Església, esposa i mare, i Josep ens ensenya a acollir amb amor, obediència i docilitat el misteri de Crist en la casa del cor, en l'Església. Rebre com a preveres el misteri de l'Església en les nostres comunitats concretes, amb les seves llums i amb les seves ombres, amb les seves pobreses i amb les seves potencialitats, és estimar-la.

La quarta catequesi parla de l'amor de sant Josep, que esdevingué per a Jesús com l'ombra de Pare del cel. La paternitat legal del fuster de Natzaret, no per això menys paternal i amorosa, recordava a Jesús la paternitat divina. La presència amorosa, atenta i delicada de Josep era per a Jesús una constant evocació de la presència de Déu Pare. Josep ens estimula a ser un reflex de l'amor diví en la nostra paternitat sacerdotal.

La cinquena catequesi gira al voltant de Josep com el qui posà el nom de Jesús, un nom donat per Déu i que conté la missió de Jesús. El Déu del poble d'Israel, el nom del qual no es podia pronunciar, ara té nom pronunciable: Jesús. Josep, cridant al Fill pel seu nom, ens ensenya a invocar en la nostra pregària el nom de Jesús com a font de salvació.

La sisena catequesi presenta Josep com el custodi de Jesús. Només es custodia quelcom o algú perquè s'estima i així contemplem Josep en el seu camí, estada i tornada d'Egipte: fidel custodi de Maria i Jesús. Aquesta custòdia continua en l'Església ja que és el Cos místic de Crist i sant Josep, amb la seva intercessió, prega per nosaltres, ens custodia i ens encomana la missió de custodiar tot el que Déu ens ha confiat.

La setena catequesi ens parla de l'obediència dòcil, humil i silenciosa de Josep a la Paraula de Déu. Josep va acollir la voluntat de Déu i la va complir sense discutir ni posar condicions, amb una gran fe. Nosaltres, com Josep, tampoc podem veure la totalitat de l'obra de la salvació d'un un cop d'ull, per això ens toca caminar per aquest món amb la llàntia de la fe encesa en el cor.

La vuitena catequesi és una lloança a Josep com l'home just. Ell no actua segons la justícia humana que l'hauria portar difamar a Maria, sinó amb la justícia divina, plena de misericòrdia, que cerca el bé de la persona per damunt de tot. Sant Josep confia en Senyor, per això no reaccionà amb orgull, sinó amb la caritat que tot ho creu, tot ho espera i tot ho suporta.

La novena catequesi el mostra com a espòs de Maria. Sense Josep, Maria no seria esposa. Ella serà sempre mare d'una multitud de germans i la seva santedat resplendirà en l'Església, que viu de l'amor de l'Espòs i el porta a tot arreu on va. L'Església, diu sant Bernat, apareix sovint enlletgida pels pecats dels seus fills i dels seus ministres, però dins seu conté els tresors de la gràcia, dels sagraments que la renoven i la intercessió de la Mare de Déu.

La darrera catequesi ens mostra Josep com aquell que estima sense posseir. Ell sap que Jesús és seu legalment, però no li pertany. L'estimà sense posseir-lo, i aquest és l'amor més gran. Els preveres també esdevenim com pares d'uns fills que no són nostres i que hem d'estimar i acompanyar en la seva llibertat.

Al servei de l'altar

L'oració col·lecta de la Solemnitat de la Mare de Déu de Montserrat

JOAN MARIA MAYOL

*monjo del monestir de Santa Maria de Montserrat
director de la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat*

Quan el 1881 la Mare de Déu de Montserrat fou proclamada pel Papa Lleó XIII Patrona de Catalunya, la seva solemnitat passà a tenir ofici i missa propis, i també una data pròpia, encara que movable, que era el diumenge després del 25 d'abril. Aquesta data celebrava el dia de la troballa de la sagrada Imatge i no fou fins al 1915 que, a causa de la reforma del calendari feta pel papa sant Pius X, es fixà el 27 d'abril com a dia de la seva solemnitat a fi de conservar el caràcter propi dels diumenges tal com explica extensament el P. Francesc Xavier Altés en un article publicat al Butlletí del Santuari.

Dels textos eucològics voldríem comentar la col·lecta, que és d'alguna manera la síntesi de la festa. Muntanya, Mare de Déu, poble fidel, tots tres junts expressen l'essència del pelegrinatge a Montserrat en el sentit més pregon del mot.

La figura de la muntanya en clau teològica ja es troba en l'Antic Testament com el lloc on Déu «sobresurt com un castell enmig dels seus merlets» (Sl 47). Evidentment la muntanya de Montserrat evoca singularment aquesta imatge bíblica. El text que recollim a continuació és un fragment del *Tractat sobre els Salms* de sant Hilari de Poitiers (s. IV) on il·lustra aquesta imatge de la muntanya com a símbol del mateix Crist. És un comentari que ens ajuda a entendre el sentit pregon de la col·lecta de la missa pròpia de la Mare de Déu de Montserrat, en què s'estableix un dinamisme salvífic entre la nostra santa muntanya serrada, el Crist, fill de la Verge Immaculada, i els pelegrins.

La col·lecta a què ens referim és aquesta:

**Oh Déu, vós que concediu tots els béns
i que gloriifiqueu amb un culte insigne
la muntanya escollida per l'excelsa Mare del vostre Fill únic,
feu que, ajudats amb la poderosa protecció
de la Immaculada Verge Maria,
puguem arribar amb seguretat a la muntanya, que és Crist.**

Sant Hilari, en el *Tractat sobre els Salms*, comenta no el salm 47 que suara hem citat sinó el salm 14, es detura a reflexionar el seu primer verset, *Senyor, ¿qui podrà estar-se a casa vostra? ¿Qui podrà viure a la muntanya sagrada?*, il·luminant així per a nosaltres el significat que té per als creients la imatge de “la muntanya”, i comenta:

Amb el nom de “muntanya” sobretot tractant-se de coses celestials hem d’imaginar allò que hi ha de més gran i de més sublim. I, ¿hi ha alguna cosa més sublim que el Crist, i de més excelsa que el nostre Déu? La seva “muntanya” és el cos que va assumir de la nostra naturalesa i en el qual ara habita, cos sublim i excels per damunt de tots els principats i les potestats i per sobre de tot nom. Al cim d’aquesta muntanya hi ha edificada la ciutat que no pot restar amagada, ja que com diu l’Apòstol: De fonament ningú no en pot posar cap altre fora del que hi ha estat posat, que és Jesucrist. I com que els qui són de Crist han estat elegits en el cos de Crist, i Crist és el fonament del nostre edifici, com també la muntanya edificada sobre la muntanya, Crist és, en conseqüència, aquella muntanya en la qual hom es pregunta qui podrà habitar.

La col·lecta demana de poder arribar a aquesta muntanya que és el Crist per mitjà de la devoció a la Mare de Déu sota l’advocació de Montserrat que té el seu centre en el culte litúrgic que els monjos i els escolans tributen a Déu en el seu santuari. D’aquí brolla, com a record i agraïment, la pietat popular dels fidels que es manifesta a través de la tradició i la cultura.

Sant Hilari continua: *En un altre salm llegim d’aquesta mateixa muntanya: ¿Qui podrà pujar a la muntanya del Senyor? ¿Qui podrà estar-se al recinte sagrat? I Isaïes diu també aquestes paraules: S’esdevindrà als darrers temps: la muntanya del Senyor serà ferma als darrers temps: la muntanya del Senyor serà ferma amb el temple del nostre Déu, i diran: “Som-hi, pugem a la muntanya del Senyor, al temple del Déu de Jacob”. I encara Pau: Vosaltres us heu acostat a la muntanya de Sió, a la ciutat del Déu vivent, a la Jerusalem celestial. Ara bé: si tota la nostra esperança de descans rau en el cos del Crist, i si, d’altra banda, hem de descansar a la muntanya, no podem entendre per muntanya res més que el cos que ell assumí de nosaltres, abans del qual era Déu, en el qual era Déu i mitjançant el qual transformà el nostre pobre cos segons el model del seu cos gloriós, només que clavem en la seva creu vicis del nostre cos per tal de ressuscitar segons el model del seu. A ell, en efecte, hom s’elevant després d’haver pertangut a l’Església, en ell es descansa des de la sublimitat del Senyor, en ell serem associats als cors angèlics quan nosaltres serem també ciutat de Déu. Hom hi descansa perquè ha cessat el dolor produït per la malaltia, ha cessat la por provinent de la necessitat: tothom, gaudint de ple del que és estable, fruit de l’eternitat, descansarà en els bens fora dels quals no hi ha res desitjable.*

Per això a la pregunta: Senyor, ¿qui podrà estar-se a casa vostra? ¿Qui podrà viure a la muntanya sagrada? Respon l’Esperit Sant mitjançant el profeta: El qui viu honradament i practica la justícia. En la resposta, doncs, se’ns diu que el qui viu honradament i al marge de qualsevol taca de pecat és el qui, després del bany baptismal, no s’ha tornat a tacar amb cap mena d’immundícia, sinó que resta

immaculat i resplendent. És una gran cosa abstenir-se de pecat, però no és encara el descans que ve després del camí recorregut: en la puresa de la vida s'inicia el camí, però no es consuma. De fet, el text continua dient: I practica la justícia. No n'hi ha prou de projectar el bé: cal executar-lo; i no n'hi prou d'iniciar la bona voluntat: cal consumir-la.

La vida humana, la natura, la cultura, la fe, la devoció, la pietat, tot, és un do de Déu que com una sembra generosa es prodiga a tothom amb infinita generositat.

El culte insigne no es altre que la litúrgia de l'Església que envolta el misteri pasqual de Jesucrist, en el qual Déu és glorificat pel seu Fill amb l'Esperit Sant en nosaltres, que som ahora partícips i beneficiaris. De fet aquest és el gran missatge de Montserrat: Veniu, pugeu, participeu, sota l'esguard de Maria del misteri pasqual del Crist. Aquesta oració de la missa de la Mare de Déu de Montserrat recorre a una imatge molt suggestiva per ajudar-nos a celebrar la festa contemplant la santa imatge de Maria amb el seu fill a la falda com un tot espiritual del nostre pelegrinatge en la fe. La intercessió de la Mare per nosaltres al seu Fill, i Ell com a camí i plenitud del do de Déu. En l'oració preguem a Déu i ens servim de la imatge de "la muntanya" per evocar el desig de viure la fe cristiana, com Maria, prop del Crist, tan a prop que formem part d'aquesta seva plenitud.

Reflexió des del SIJ

Dimensió sacramental de la creació

GUILLEM LÓPEZ

*prevere del bisbat de Terrassa
delegat diocesà de joventut*

El Papa Francesc en la *Laudato Si*, ens diu que la creació és un proto sacrament, un signe visible de la presència, la bondat i la bellesa del Déu trinitari. Per tant, observem que a partir de les coses creades podem tenir un coneixement natural de Déu. Tot en la naturalesa té «un valor propi» (LS 69) i una dimensió sacramental. Per tant necessitem «madurar una espiritualitat» (LS 240) i una mística que ens obrin els ulls perquè puguem experimentar «l'íntima connexió que hi ha entre Déu i tots els éssers» (LS 234). La teologia de la creació ha de ser potenciada i les celebracions litúrgiques haurien de reflectir millor la nostra profunda relació amb la creació.

La litúrgia de l'Església és l'exercici del ministeri sacerdotal de Crist, efectuat a través de ritus i símbols que mostren el vincle que existeix entre el visible i el transcendent. Per tant els sacraments són signes visibles de la realitat oculta de la salvació que fan servir

elements de la naturalesa material per fer visible l'invisible, realitzant eficaçment la gràcia que signifiquen. I també mostren la dimensió escatològica de la creació perquè «tot el bo que hi ha en ella serà assumit en la festa celestial» (LS 244).

El pecat ecològic però, trenca les relacions vitals que ens uneixen a Déu, al proïsme i a la creació. Els problemes ambientals tenen arrels ètiques i espirituals, perquè són el resultat del cor humà ferit. Sense la gràcia divina, l'esforç humà resulta superficial i incapaç de transformar-nos interiorment com també per canviar el món des de dins.

El primer pas en el camí de la conversió ecològica és l'examen de consciència. Necessitem examinar les nostres vides i reconèixer els propis errors. La contrició ocupa el primer lloc entre els actes del penitent, i pot ser perfecta, quan brolla de l'amor de Déu (LS 219). A vegades solem oblidar-nos de la nostra responsabilitat en relació amb els altres éssers vius. El pecat no només trenca la relació amb Déu i amb el proïsme, sinó també amb la terra.

Un problema a nivell internacional, és el del "deute ecològic" entre el nord i el sud. La seva restitució faria necessari que es prengué cura de la naturalesa dels països més pobres, proporcionant-los recursos financers i assistència tècnica. Hem de ser conscients que, quan l'home desobeeix Déu i es nega a sotmetre a la seva potestat, llavors la naturalesa se li rebel·la i ja no el reconeix com a Senyor.

La gravetat de l'actual crisi ecològica doncs, és una crida urgent a prendre consciència dels nostres pecats contra la natura, a «una profunda conversió interior» (LS 217) i, per tant, a incloure la dimensió ecològica en la celebració del sagrament de la reconciliació. Aquesta invitació de papa Francisco està recolzada per dades científiques que indiquen la gravetat de la situació. Però aquesta actitud implica gratuïtat i consciència amorosa «de formar amb els altres éssers de l'univers una preciosa comunió universal» (LS 220).

Reclinats sobre el pit del Senyor

Les abraçades

PERE OLIVA

*prevere del bisbat de Vic,
vicari episcopal*

En aquests temps tan especials que vivim que van assolint ja una categoria de normalitat, ens anem fent càrrec que accions que formaven part de la nostra vida quotidiana queden relegades a un oblit més o menys forçat.

Amb tristesa constatem que l'exercici tan popular en els nostres pobles com els castellers, les activitats lligades al món de les sardanes, esdeveniments on el contacte físic de les persones és fonamental; han silenciats la seva veu. I també durant la missa, aquest gest carregat de simbolisme com és donar la pau abans de la comunió, s'ha esvaït fins a temps millors.

En una reflexió J. Tolentino de Mendonça broda el paper de l'abraçada. Encara que actualment ens quedarem amb les ganes, gaudim de la seva reflexió que ajuda a valorar-ne la necessitat.

“Les abraçades formen part de l'arquitectura íntima de l'existència, del seu disseny invisible però absolutament present. Són plenitud consentida al desig de comunió que tots tenim i record que revitalitza. Les abraçades són un mapa perquè ens reconeguem. I això passa efectivament: en abraçades quotidianes i extraordinàries, abraçades dramàtiques i transparents, abraçades amarades de llàgrimes i en pura joia, abraçades de pròxims o de distants, abraçades fraternes o enamorades, abraçades repetides o que, potser, ni han arribat a fer-se.

El més important que es destina a ser dit en nosaltres es lletreja millor en el silenci d'una abraçada, perquè allà passa allò que és tan preciós: sense defenses, un cor es posa a escoltar un altre cor”.

Com les trobem a faltar en aquest temps de pandèmia! Quines ganes de gaudir d'aquesta proximitat física de les persones amb qui compartim moments i àmbits de la nostra existència. Esperem que arribi el dia que possibiliti la proximitat de l'altre sense distàncies que ens són vitals però que irremeiablement ens aïllen. Tot arribarà.

Un bisbe ens parla

Sant Jordi i la festa del llibre

+SALVADOR GIMÉNEZ VALLS

bisbe de Lleida

Durant aquests dies que tenen com a centre la festa de Sant Jordi, comentem sovint la importància dels llibres en la història de la humanitat. Solem regalar un llibre als éssers estimats i procurem que els més petits de les famílies n'apreciïn el seu valor i s'acostumin a llegir com una activitat fonamental per a les seves vides. En la nostra societat catalana la celebració de la jornada dedicada al llibre i a la rosa com a expressió d'afecte i d'estima a la cultura és molt vistosa. És una tradició molt arrelada entre nosaltres, amb un alt valor simbòlic i un clar reconeixement de tot el que significa el llibre, tant pel seu contingut específic com per ser una eina de transmissió dels sabers.

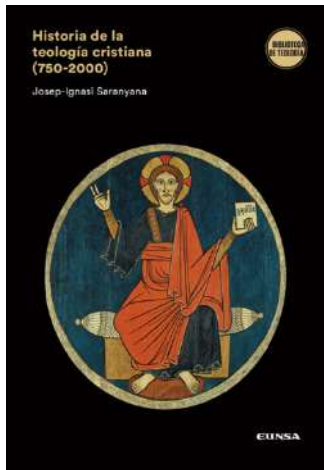
Sembla evident que les noves tecnologies de la comunicació arraconen la importància de l'escriptura sobre el paper. Les noves generacions s'apunten a altres mitjans per aprendre, per informar-se i per compartir coneixements, cosa que implica fer una profunda reflexió sobre els instruments que té l'ésser humà per apropiari-se del passat, situar-se en el present i projectar el seu propi futur. Alguns creiem que mai no desapareixerà la importància del llibre com a vehicle que transmet sabers i sentiments de l'ésser humà. Ben segur que tot ho trobem en els llibres i, fins ara, hi recorrem per situar-nos davant del món. En els últims mesos ha tingut molt d'èxit de crítica i públic el llibre de l'autora espanyola Irene Vallejo, *L'infinit en un jonc*, que recorre la història del llibre i el situa com a exponent imprescindible de la transmissió del saber humà, des de l'ús de les tauletes de pedra passant pels papirs i pergamins, fins a arribar al paper. Amb una escriptura àgil, atractiva i amb sàvies referències al món antic i a l'actual, l'escriptora desperta l'interès pels llibres i l'agraïment a tot allò que han conservat.

Els cristians valorem també en gran manera el llibre. I anomenem Bíblia -"llibres"- el conjunt d'escrits que narren la història de la relació de Déu amb la humanitat. Em consta que en moltes llars aquesta obra té un lloc preferent a la biblioteca. La Bíblia és el llibre més editat i es consulta sovint per adequar la vida a les orientacions que s'hi contenen i per resoldre dubtes o per ampliar coneixements sobre la història de la humanitat. D'altra banda, aconsellem als qui van a la catequesi que la llegeixin i que, amb ella, resin i s'orientin en la vida.

Aprofito aquesta festa popular i plena de cultura per cridar l'atenció sobre la importància del llibre religiós en la nostra societat, començant per la Bíblia. Us animo, alhora, que tingueu en compte aquest preciós objecte per als vostres regals. Naturalment, cadascú té les seves preferències a l'hora de triar un llibre, però el meu desig i la meva obligació és recordar-vos que algunes obres afavoreixen al màxim l'intercanvi entre la fe, la cultura i

la vida. Hi ha llibres que ens obren a la transcendència, que ens acosten a comprendre el misteri de l'ésser humà, que fomenten els valors de la fraternitat i de la pau entre els pobles, que ens descobreixen la presència de Jesucrist enmig de la humanitat, que ens plantegen les grans preguntes sobre el sentit de la vida que quotidianament se'ns presenten. També en aquests moments durs de pandèmia, que entristeix i atemoreix, que genera dolor i mort, el llibre pot ser un instrument vàlid per comprendre el món i analitzar la situació actual.

No oblideu d'acostar-vos als llibres que alimenten la fe i la vida cristiana. Dediqueu temps a la seva lectura. Regaleu algun llibre d'aquesta mena als vostres familiars i amics i procureu que els petits de les vostres famílies valorin l'expressió escrita com una finestra que els obre al coneixement universal i com un fonament de les seves conviccions i de la seva fe.

Hem vist, hem llegit

Història de la teologia cristiana (750-2000) - Josep Ignasi Saranyana

NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA

prevere de l'arquebisbat de Tarragona

professor de la Facultat de Teologia de Catalunya (AUSP)

El pare Evangelista Vilanova, monjo de Montserrat, un dels grans estudiosos de la història de la teologia a casa nostra deia: «cada assignatura té una història, inclosa la biologia, la física, les matemàtiques, la literatura, la música, l'art... Proposaria així que cada professor hauria de ser un professor d'història... fins tractant-se de la teologia».

Avui presentem una obra esplèndida d'un professor d'història de la teologia, el Dr. Josep Ignasi Saranyana, un barceloní nascut l'any 1941. Ordenat sacerdot el 1968, incardinat a la Prelatura de l'Opus Dei. Va cursar Ciències Polítiques i Econòmiques a les Universitats de Barcelona i Complutense de Madrid. Estudis institucionals de Teologia al Col·legi Romà de la Santa Creu i es va doctorar en Teologia a la Universitat de Navarra l'any 1972; i es va doctorar en Filosofia i Lletres, secció de Filosofia a la Universitat Pontifícia de Salamanca l'any 1997.

La seva tasca acadèmica l'ha desenvolupada fonamentalment a la Universitat de Navarra com a docent i director de nombroses tesis doctorals.

Com a investigador les dues línies principals del seu treball s'han centrat en la història de la filosofia i la teologia a l'edat mitjana i al període de l'humanisme; i en la història de la teologia a l'Amèrica Llatina, cosa que li ha propiciat que sigui acadèmic numerari de l'Acadèmia Mexicana de la Història (Mèxic), l'Acadèmia Colombiana de Història Eclesiàstica (Bogotà), l'Acadèmia Colombiana de la Història (Bogotà), l'Acadèmia Nacional de la Història (Lima), l'Acadèmia Puertorriqueña de la Història (San Juan de PR), a més d' Acadèmic numerari de la Reial Acadèmia Europea de Doctors – Barcelona i Acadèmic corresponent de la Real Academia de la Història (Madrid). Així mateix és investigador Científic del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC, Instituto Francisco Suárez, Madrid).

Un dels grans professors de teologia alemanys del segle XX, Joseph Ratzinger, avui bisbe emèrit de Roma, Benet XVI, davant d'un notable auditori de professors d'arreu del món es preguntava què és la teologia. I responia dient: «La teologia és ciència de la fe, ens diu

la tradició. Però aquí sorgeix immediatament la pregunta: És això realment possible? No es tracta d'una contradicció? Potser la ciència no és el contrari de la fe? La fe no deixa de ser fe, quan es converteix en ciència? I no deixa tal vegada la ciència de ser ciència, quan es veu ordenada o fins i tot subordinada a la fe? Tals qüestions, que ja constituïen un seriós problema per a la teologia medieval, davant el concepte modern de ciència s'han tornat encara més urgents, a primera vista fins i tot sense solució». Al llarg de la història de la teologia molts han volgut respondre a aquestes suggerents preguntes. S'han escrit obres grandioses que han mostrat la profunda riquesa del pensament cristià i la seva seriosa científicitat. Més a prop nostre, s'ha cercat buscar com la teologia és una ciència útil que dona bones indicacions per a la vida de la persona, però tot això no és suficient. Benet XVI afirmava que la gran pregunta per a la teologia és: «És veritat el que creiem o no ho és? En la teologia hi ha en joc la qüestió sobre la veritat, que és el seu fonament últim i essencial».

Anant resseguint la història de la teologia cristiana, des del 750 al 2000, el Dr. Saranyana ens va mostrant de quina manera els pensadors cristians han cercat la raonabilitat de la fe i alhora han intentat respondre a la pregunta sobre la veritat des que Pilat la formulà davant Jesús.

A mesura que la història avança, les preguntes sobre la Raó, la veritat i la fe van fent-se més apassionants. Els pares de l'Església, que no formen part del volum del Dr. Saranyana, van ser els primers que descobriren els homes que buscaven Déu, que buscaven la veritat, els «filòsofs» persones que estaven assedegades de veritat i que, per tant, estaven en camí cap a Déu

A les pàgines de la Historia de la Teologia del Dr. Saranyana van succeint-se cronològicament els intents que en cada període de la història els pensadors cristians han fet per apropar-se a la veritat en una necessària continuïtat que edifica sobre sòlides bases heretades. Saranyana emmarca extraordinàriament la història de la teologia en el seu context històric de forma clara i molt útil per al lector. Penso que un dels grans valors d'aquest volum es troba en l'amplitud de l'estudi de la teologia dels segles XIX i XX que ocupa més de la meitat de les seves pàgines i que no és freqüent en altres manuals d'història de la teologia.

L'obra té una clara inclinació per la teologia del món hispà i hispanoamericà, del qual el professor Saranyana és un dels millors experts. Sorprèn gratament que inclogui entre els teòlegs hispans d'entreguerres tres catalans: el tortosí Joan B. Manyà, el vallenc Carles Cardó i el carmelita Bartomeu M. Xiberta.

La teologia del segle XX és tractada de manera àmplia i entenedora tant el període anterior al Vaticà II amb els grans corrents de la nova teologia dels dominics i jesuïtes, així com també els autors més destacats de la teologia catòlica i protestant després del Concili.

Igualment em sembla molt el capítol final dedicat als teòlegs espanyols posteriors al Vaticà II, en què en destaca 9 autors, tres dels quals són professors de la nostra Facultat de Teologia de Catalunya, els doctors Josep Maria Rovira Belloso, a.c.s, Josep Gil i Ribas,

reusenc amb una cosmovisió extraordinària del pensament cristià de tots els temps, i Salvador Pié-Ninot, un dels professors més reconeguts de la Pontifícia Universitat Gregoriana de Roma, el millor coneixedor de la teologia fonamental i l'eclesiologia de casa nostra.

En una recent recensió de la seva obra a la revista del Pontifici Ateneu Antonianum de Roma, llegim: «El lector que s'endinsi en aquestes gairebé mil pàgines aprendrà moltes coses de l'exquisit talent argumentatiu i de la finor especulativa de Saranyana, tan profund en molts temes». La mirada del Dr. Saranyana sobre aquests quasi 1500 anys d'història és la d'un creient inquiet que es pregunta i que cerca respondre amb la humilitat i amb el desig de continuïtat amb què responia Salvador Espriu i que anota en la presentació del seu volum: «Jo em moriré, i de la meva obra no en quedarà res (...). Però la processó continuarà. I només per l'honor d'haver ajudat una mica més que (aquesta) no es trenqués i es dispersés(...) ja em paga amb escriure el risc i la fatiga d'haver viscut».

(Fragment de la presentació del llibre a l'Ateneu Barcelonès el 5 de maig de 2021)